

RAMMES HARDEST: Når velgerne går til urnene i september, bør de være klar over at dårligere luft rammer dem med færrest ressurser hardest, skriver de tre forskerne.

ARKIVFOTO JAN M. LILLEBØ

Bompenger gir store helsegevinst

Å ta vekk bompengene har også kostnader. Disse rammer veldig usosialt.

MILJØ

ANNE-LISE BREVIK
PhD kandidat, Institutt for økonomi, UiB
JULIAN VEDELER JOHNSEN
Forsker, FAIR Insight Team (SNF/NIH)
JULIE RIISE
Førsteamanuensis, Institutt for økonomi, UiB

BILTRAFIKK ER EN stor bidragsyter til luftforurensningen i byene og fører til betydelige helseskader. Nyere forskning tyder på at luftforurensning skader ved lavere nivåer enn tidligere antatt og under det som i dag defineres som skadelige nivåer.

Det antas at rundt 1700 mennesker dør i Norge hvert år bare som følge av det

fineste svevestøvet. Dette er så lite at det trenger det inn i lungene våre og videre inn i blodsløpet vårt. Her kan det føre til alt fra irritasjon i luftveiene og hodepine til astmaanfall og hjerteanfarkt.

Bompenger reduserer luftforurensningen fordi bilistene kjører mindre når det koster mer. Studier fra Stockholm og Milano viser at bompengeringene der drastisk reduserer antall biler på veiene og bidrar til en vesentlig nedgang i luftforurensningen i byene.

Her hjemme tyder tallene på at det samme har skjedd i Oslo og Bergen etter innføringen av rushtidsavgift.

VED Å BEGRENSE biltrafikken i byene kan vi oppnå dramatiske helsegevinst. I Stockholm førte bompengeringen til en betydelig nedgang i akutte sykehusbesøk på grunn av astma.

I NORGE FINNER vi i egen forskning at både

bruk av helsetjenester og sykefravær øker i perioder med høyere luftforurensning. Dette er også dårlig nytt for næringslivet. Når helsen skranter, reduseres arbeidskapasiteten. I verste fall må folk holde seg hjemme fra jobb, slik våre resultater tyder på.

Man er også mindre produktiv på jobben når man utsettes for nivåer av luftforurensning som ikke er spesielt høyere enn i Norge, viser forskning fra Kina.

BARN ER SÆRLIG utsatt fordi immunsystemet deres er i utvikling og fordi de tilbringer mer tid utendørs enn det voksne gjør. En studie fra Tyskland viser at når biltrafikken øker, så fører det til en betydelig økning i antallet barn som blir innlagt på sykehus med luftveissykdommer.

Annens forskning viser at skoleelever som utsettes for økt luftforurensning, får høyere fravær og gjør det dårligere på eksamen.

ALLER MEST UTSATT er barna i magen fordi luftforurensning kan forstyrre den livsviktige utviklingen som foregår i løpet av svangerskapet. Studier fra USA viser at luftforurensning fra biltrafikk fører til høyere spedbarnsdødelighet, samt høyere sannsynlighet for å få for tidlig fødte barn og barn med lav fødselsvekt.

BEFOLKNINGEN UTEFOR BYENE slipper heller ikke unna luftforurensningens kostnader. Når bybefolkningens helse skades, medfører det økte kostnader i form av medisinsk behandling og oppfølging, og flere som har behov for helserelaterte trygdeytelser. Disse kostnadene må dekkes av oss alle over skatteseddelen.

Et argument som har blitt brukt mot bompenger, er at de er usosiale, altså at kostnaden ikke avhenger av inntekt. Men de negative konsekvensene av luftforurensning rammer mye mer usosialt enn bompenger. Her påvirkes ikke alle likt. I

stedet er det dem med færrest ressurser som rammes hardest. Det kommer blant annet av at de har dårligere helse i utgangspunktet, og at de i større grad er bosatt i områder med mer luftforurensning, der boligprisene er lavere.

DET KAN GODT være at bompengene i noen byer er for høye i forhold til hvor mye skade biltrafikken påfører der. Det er heller ikke til å komme fra at bompenger påfører noen familier betydelige kostnader. Men når velgerne går til urnene i september, bør de være klar over at lavere bompenger også har sine kostnader, og at disse kostnadene rammer enda mer usosialt.